

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

De 800.000 "Passivt forsørgede"

Andersen, Jørgen Goul

Publication date:
2014

Document Version
Accepteret manuscript, peer-review version

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Andersen, J. G. (2014, okt. 15). De 800.000 "Passivt forsørgede". <https://www.mm.dk/blog/800000-%E2%80%9Dpassivt-forsørgede%E2%80%9D>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De 800.000 ”passivt forsørgede”

Af [Jørgen Goul Andersen](#), professor, Aalborg Universitet

Den offentlige debat er fyldt med snak om 800.000 personer på offentlig forsørgelse. Men går man tallene efter i sømmene, vil man erfare, at en stor del af dem rent faktisk arbejder. Og de, der ikke gør, har typisk en god grund. Vi bør annullere al snak om de 800.000 og i stedet tale om en noget mere beskeden restgruppe på 352.507.

I 1990’erne var det ”millionen”. I de senere år har det været de 800.000. Tallet har været omtalt så ofte, at man næsten ikke behøver at nævne, hvad det refererer til. Nemlig de offentligt forsørgede – i den arbejdsdygtige alder (16-64 år) og eksklusive SU-modtagere.

For én politisk fløj har de 800.000 stået som billede på de store, uløste sociale problemer. For en anden har det været et billede på velfærdsstatens passivisering af borgerne. Og andre kan bare undre sig over, at så mange i den arbejdsdygtige alder ikke er på arbejdsmarkedet.

Diskussionen fører ikke rigtigt nogen vegne, så længe man taler om gruppen som én samlet kategori. Når man deler gruppen op, åbenbares det, at:

- Nogle af de ”passivt forsørgede” er der (økonomisk) behov for, at der bliver mange flere af
- En hel del af de ”passivt forsørgede” arbejder faktisk på livet løs
- Hovedparten af dem, der ikke arbejder, ville være ”passive” selv i den bedste af alle verdener.

Når vi så har fået sorteret dem fra, kan vi begynde at diskutere, hvilke løsninger der er for resten.

I alt var der 791.715 ”offentligt forsørgede” i 2. kvartal 2014, sæsonkorrigeret og regnet i fuldtidsbeskæftigede. Tallet er faktisk ikke højere end i 2007 (789.850). Og det er faldet ca. 67.000 i forhold til 4. kvartal 2010. Det sidste er jo glædeligt – skulle man tro. Men det gælder nu ikke hele faldet.

1. Passivt forsørgede: Dem, der er behov for flere af

I 2010 var der 59.844 fuldtidspersoner på barselsorlov. I 2. kvartal 2014 var det tal faldet til 50.928, altså en tilbagegang på 9.000. At dét tal er faldet, er slet ikke godt. Det er et af Danmarks store *problemer*.

Fertiliteten i Danmark er nemlig gået ned fra 1,87 barn pr. kvinde i 2010 til 1,67 i 2013, og den lave fertilitet er fortsat ind i 2014. Alle økonomiske fremskrivninger bygger på, at fertiliteten stabiliseres på 1,9. Så der er altså nogle fødselsårgange, hvor vi mangler 10.000 par hænder pr. årgang om 20-30 år. Skulle det fortsætte, kan Danmark begynde at nærme sig den demografiske misere i Central-, Syd- og Østeuropa – for ikke at tale om Japan – hvor permanent lave fødselstal er en af de største økonomiske udfordringer.

At barselsorlov ikke er en del af ”problemet” med de 800.000, kræver næppe nogen længere argumentation. Så er vi nede på 740.787 personer.

2. Passivt forsørgede: Dem, der arbejder på livet løs

Den næste pointe er, at mange af de ”offentligt forsørgede” på ingen måde er ”passivt forsørgede”, som det ofte bliver til i den offentlige debat. Her bliver det så lidt sværere at trække grænserne. Men vi kan starte med de mest åbenlyse.

55.083 personer var i 2. kvartal 2014 i fleksjob, og 4.866 var i skånejob. Fleksjob var en inkluderende reform, der skulle nedbringe antallet af førtidspensionister og udnytte erhvervsevnen mest muligt hos dem, der magtede det – med ansættelse på næsten normale lønvilkår, set fra lønmodtagerens vinkel. Det blev en stor succes. Faktisk faldt førtidspensioneringen markant. Det blev bare skjult af arbejdsstyrkens aldring – der blev færre unge og mange flere midaldrende/ældre, og det er især den sidste gruppe, der leverer førtidspensionister. Pga. demografien skulle antallet af førtidspensionister være vokset væsentligt, men det gik faktisk den modsatte vej.

Nok så meget blev den store nedgang i førtidspensionering *politisk* overskygget af, at der ligesom i andre lande var vækst i førtidspensionering blandt unge, især på psykisk indikation. Førtidspensionister under 40 er ikke mange regnet i antal, men gruppen har stort *symbolsk* potentiale, rent politisk.

Vender vi tilbage til 800.000-problematikken, vil der næppe være den store uenighed om, at personer på fleks- og skånejob må trækkes fra. Så er vi nede på 680.838.

For de andre grupper med støttet beskæftigelse bliver det lidt vanskeligere. Der er 5.213 personer i jobrotation. Der er 13.033 i ansættelse med løntilskud. Og der er voksenlærlinge. Det er i hvert fald folk, der arbejder – og arbejder ”rigtigt”. Det bringer os ned på 662.592.

Så kommer vi til virksomhedspraktik (17.581) og nyttejob (1.011). Det er mere rendyrket aktivering og ligger længere væk fra ”ordinære” job. Men det er folk, der går på arbejde og laver noget af værdi eller ”nytte”, hvis vi skal tage ”nyttejob” for pålydende. Hvis vi således regner alle i støttet beskæftigelse fra, ender vi med en restgruppe på 644.000.

Vi skal dog lige have to grupper mere med, inden vi kan tale om ”passivt forsørgede”: Der er 2.005, der modtager revalideringsydelse. Engang var denne gruppe 10-15 gange større – og der er måske ikke ubetinget grund til at glæde sig over dette bidrag til faldet i antallet af ”offentligt forsørgede”. Endelig er der nu kommet gang i ressourceforløb for potentielle førtidspensionsansøgere: 3.648 er her måske/måske ikke på vej tilbage til arbejdsmarkedet. Slutfacit er så 638.347 passivt forsørgede.

3. Passivt forsørgede: De 638.347 ”passive”

Udgangspunktet for at vurdere denne gruppe må være at spørge, hvor langt man kan nå ned i den bedste af alle verdener. Vi får aldrig et samfund helt uden sygdom og invaliditet.

Sygdom er af det onde, nedbringelse af sygdom er godt, og det er nedbringelse af sygefravær indtil en vis grænse også. Antallet af sygedagpengemodtagere er faldet under krisen – fra 83.251 fuldtidspersoner i 2007 til 62.113 sæsonkorrigerede ditto i 2. kvartal i år. Det er jo glædeligt – sådan da: En del af faldet afspejler nok, at nogle af dem med lidt skrantende helbred, der fik en jobchance under højkonjunktoren, nu er røget ud igen. En anden del kan skyldes krisens disciplinerende effekt. Det er måske den største, for nedgangen har været nogenlunde jævn.

Men selv i den bedste af alle verdener vil der være sygefravær, og spørgsmålet er, hvor meget længere man kan nå ned end 62.000 årspersoner.

Noget lignende kan siges om førtidspension. Der er 223.727 fuldtidspersoner på førtidspension. Det er ikke så mange i betragtning af, at vi har særdeles små årgange i den yngre del af arbejdsstyrken, mens der er rigtigt store årgange af folk fra sidste halvdel af 40'erne til pensionsalderen. Der er ingen tvivl om, at man kan komme endnu længere ned. Det kan der være både økonomisk og social gevinst ved. Men hvor langt kan man komme? Skal man prioritere den sociale gevinst, også hvis det bliver en økonomisk omkostning?

Disse spørgsmål skal vi ikke prøve at besvare. Skal førtidspensioneringen bringes længere ned, er det under alle omstændigheder et langsigtet projekt.

Vi står så med en restgruppe på 352.507, der *ikke* er syge og *ikke* er førtidspensionerede. Det er dem, der måske kan komme i arbejde inden for en tiårshorisont. Der er 255.573 dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere – men heraf 12.555 ledige fra fleksjob og 94.751 kontanthjælpsmodtagere, der hverken er jobparate eller aktiverede. Det er en broget flok. Og mange *kan* komme i arbejde. Men selv i den bedste af alle verdener ville langt fra *alle* kunne komme i arbejde.

Restgruppen på 352.507, der hverken er sygemeldte eller førtidspensionerede, er kun 23.000 større end i højkonjunkturåret 2007. Det skyldes et formidabelt fald i antallet af efterlønsmodtagere, der var på 139.518 i 2007, men kun 90.852 i 2. kvartal i år. Det er et fald på 35 pct. – under en økonomisk krise, hvor nogle har været *tvunget* til at gå på efterløn.

Det er et 10.000 dollar-spørgsmål, hvorfor tallet er faldet *så* markant. Tilbagetrækningsreformen trådte nemlig først i kraft 1. januar 2014, og man kunne jo næsten have forventet, at nogle ville have udnyttet, at det nu er sidste chance for at få den fulde efterløn. Men er det uddannelsesrevolutionen i 1960'erne, der slår igennem? De faldende boligpriser og den forsvundne murstensformue? Krisebevidsthed? Normændringer? Eller de ekstra kontante belønninger for at fortsætte, der blev indført for fødselsårgangene til og med 1952?

Det kunne være interessant at vide. Sådan rejser der sig mange interessante spørgsmål, når man ser på de enkelte grupper. Til gengæld kunne man håbe for den offentlige debat, at det snart var slut med at snakke om de 800.000 på offentlig forsørgelse.

Alle indlæg på [MM Blog](#) er alene udtryk for skribentens personlige holdning.
Skrevet af Jørgen Goul Andersen, 15.10.2014

Tabel 1. Offentligt forsørgede, 2007 (året) og 2014 (2.kvt.,sæsonkorrigeret).

	2007 (året)	2014, 2.kvt.
Off.forsørgede i alt uden SU-modtagere	789.850	791.715
AKTIVE I ALT:	142.372	153.368
- Barselsdagpenge mv.	60.864	50.928
I alt uden barsel/børnepasning	728.986	740.787
Fleksjob, skånejob	49.226	59.949
I alt uden fleks-/skånejob	679.760	680.838
Jobrotation, løntilskud, voksenlærlinge	17.901	18.246
I alt uden jobrotation,løntilskud,voksenlærlinge	661.859	662.592
Virksomhedspraktik, nytteindsats	6.593	18.592
I alt uden virksomhedspraktik	655.266	644.000
Revalideringsydelse +ressourceforløb	7.788	5.653
I alt uden revalidering / ressourceforløb	647.478	638.347
PASSIVE I ALT:	647.478	638.347
Sygedagpenge	83.251	62.113
I alt uden sygedagpenge	564.227	576.234
Førtidspension	234583	223.727
PASSIVE, EXCL. SYGEDAGPENGE OG FØRTIDSPENSION	329.644	352.507
Vejledning og opkvalificering i alt	38.961	37.762
Nettoledige dagpenge-og kont.hj.modtagere (incl feriedagp)	83.521	110.505
Ledighedsydelse (ledige fleksjob)	9129	12.555
Kontanthjælp, hverken jobparate eller aktiverede	58.516	94.751
Ledige m. understøttelse i alt	190.127	255.573
Tilbagetrækning		
Efterløn	139.518	90.852
Fleksydelse	0	6.081

Kilde: www.statistikbanken.dk samt Nyt fra Danmarks Statistik No. 474, 17.9.2014.

Jørgen Goul Andersen

Jørgen Goul Andersen er professor ved Centre for Comparative Welfare Studies (CCWS), Institut for Statskundskab på Aalborg Universitet og forsker i velfærdsstat, valg og vælgerholdninger, økonomisk politik og dansk politik generelt. Han har skrevet godt 40 bøger, bl.a. "Krisens Navn. Har regeringen bekæmpet den forkerte økonomiske krise?". Han har bl.a. været medlem af forskningsledelsen for Magtudredningen (1998-2003) og senest af REASSESS, Reassessing the Nordic Welfare Model (Nordic Centre of Excellence under Nordforsk, 2008-13).